

Ledare för *månadskurser* erhåller ett arvode av kr. 100 i månaden, jämte ersättning för resor och vivre, där sådant icke gratis erhålles.

Till *fristående kurser*, anordnade av F. K. P. R. på landsbygden, kunna bidrag, utgående med 10 à 20 kr. pr föreläsning erhållas.

Det åligger kursledare eller föreläsare vid de Bergman-Österbergska samhällskurserna att efter kurs avslutande till kommitténs sekreterare friherrinnan E. Palmstierna, adr. 19 Villagatan, Stockholm, insända rapport enligt fastställt formulär, vilket erhålles av ordföranden i underkommittén och hos sekreteraren.

Kursledares ställning till kvinnornas rösträttsfråga.

Kursledare skola vara övertygade om det berättigade i kvinnornas rösträttskrav, dock bör ingen direkt agitation förekomma, såvida icke särskild begäran därom framställes. Men äger kursledaren frihet att under föreläsningarne i samband med föreliggande ämne upplysningsvis redogöra för kvinnornas rösträttsfråga.

RIKTLINJER

FÖR DE

BERGMAN-ÖSTERBERGSKA SAMHÄLLSKURSERNA.

Donators bestämmelse angående kurserna.

Fru Martina Bergman-Österberg, som 1911 till L. K. P. R. donerat en summa av kr. 50,000 att utgå med kr. 5,000 om året under 10 års tid, har bestämt att denna donation skall användas till samhällskurser, huvudsakligast för landsbygdens kvinnor. Hon önskar, att de svenska kvinnorna genom dem skola få kännedom om de lagar och förordningar, som röra kvinnor och barn, och att de dessutom må erhålla nödig kunskap i samhällsfrågor, så att de må vara beredda att kunna handhava den politiska medborgarrätten, när den blir dem tillerkänd.

Fru Bergman-Österberg önskar, att samhällskurser skola ordnas i alla län och att detta upplysningsarbete skall komma så många kvinnor som möjligt till godo.

Samhällskursernas organisation.

Bestämmanderätten för kurserna ligger hos en kommitté, bestående av L. K. P. R:s Verkställande utskott, tillika med trenne underkommittéer, en för Götaland, en för Svealand och en för Norrland.

Val till underkommittéerna ske varje år vid L. K. P. R:s centralstyrelsemöte. För år 1913 äro valda:

För Götaland:

Fru Anna Wicksell, Lund, ordf.

Fröken Sigrid Kruse, Karlskrona.

Fröken Signe Wollter, Trollhättan.

Som suppleant för den sistnämnda: Fröken Jenny Wallerstedt, Linköping.

För Svealand:

Fru Ellen Hagen, Uppsala, ordf.
 Fru Gerda Hellberg, Karlstad.
 Fröken Valborg Olander, Falun.

För Norrland:

Fru Klara Lindh, Gävle, ordf.
 Fröken Elin Wahlquist, Sundsvall.
 Fröken Anna Grönfeldt, Umeå.

Till sekreterare för ärenden rörande de B.-Ö:a kurserna har V. U. valt friherrinnan Ebba Palmstierna, adr. 19 Villagatan, Stockholm.

Anordnandet av samhällskurser.

De länsförbund eller F. K. P. R., vilka önska kursers hållande å sina respektive orter, torde vända sig till ordf. i den underkommitté, inom vilkens område länsförbundet eller föreningen är belägen, och tillsammans med henne uppgöra en preliminär plan för kurserna, vilken sedan tillställs V. U. till avgörande.

Det vore önskvärt att ansökan om kursers hållande, åtföljd av förslag till plan däröver, inlämnades till respektive underkommittés ordf. före varje centralstyrelsemöte, enär kommittén i sin helhet då sammanträder.

Olika typer av kurser.

Enär de lokala förhållandena på många platser lägga hinder i vägen för att kurser av samma typ hållas överallt, har kommittén fattat beslut att kurser kunna ordnas enligt trenne olika typer

Årskurs.

1) En kursledare med årsanställning undervisar i olika län uti kursens alla ämnen under en sammanlagd tid av 6—7 månader om året.

(Enligt denna typ var fröken Gerda Planting-Gyllenbågas kurs i Jönköpings län under vårterminen 1912 ordnad och likaså fröken Eva Andéns kurs i Dalarna samma år under höstterminen; på samma sätt föreläser fröken E. Andén vårterminen 1913 först i Västerbotten, senare i Skaraborgs län.)

Månadskurs.

2) Kortare kurser i sådana fall, då en användbar lärarekraft endast kan anslå en à två månader av sin tid till detta arbete. Dessa kurser äro huvudsakligen tänkta som sommarkurser och torde förläggas antingen direkt på landsbygden eller till municipal-, stations- eller större industrisamhällen.

3) S. k. Fristående kurser med olika föreläsare. Denna kursform ställer sig dyrare som helhet än någon annan, varför den endast undantagsvis bör förekomma. *Fristående kurs.*

(Kursen i Blekinge höstterminen 1912 var anordnad enligt denna typ).

Normalkurs.

Kommittén har som normalkurs fastställt följande undervisningsämnen:

Grupp I.

- A. Kommunernas organisation och förvaltning.
- B. Kommunernas hälsovård.

Grupp II.

- A. Fattigvårdslagstiftningen.
- B. Barnavårdslagstiftningen, jämte lagstiftning angående oäkta barn.

Grupp III.

Äktenskapslagstiftningen.

Grupp IV.

- A. Den sociala försäkringen.
- B. Skyddslagstiftningen.

Grupp V.

- A. Kvinnornas ställning inom yrkena.
- B. Statens organisation och de politiska partierna.

Ingen kurs bör omfatta mindre än tre föreläsningar.

I första rummet bland föreläsningarna komma de under grupp I—IV nämnda. Som extra föreläsningar kunna de under grupp V nämnda tagas.

Kursledare.

De ekonomiska villkoren för kursledaren äro tillsvidare av kommittén fastställda enligt följande plan:

Kursledare antagen som ledare för *årskurs* erhåller en årslön av kr. 2,000 med skyldighet att under året tjänstgöra en sammanlagd tid av 6—7 månader, fördelade, i mån av tidens lämplighet för kursers hållande, å olika orter.

Ersättning för vivre och resor ingå i arvodet. Detta utbetalas i förskott månads- eller kvartalsvis, enligt kursledarens önskan.

Kursledaren torde efter varje kurs avslutning på de olika orterna uppgöra och betala utgifter för annons, affischering och lokal, där sådan icke kan erhållas gratis. Sedan bör hon till den medlem i underkommittén, som planerat kurserna, insända verifierade räkningar, vilka tillställas kassaförvaltaren i L. K. P. R.